

zoowel kunstenaars als leeken, die niet direct met de moderne beweging in aanraking komen, de nieuwe kunst niet begrijpen en ze daarom belachelijk vinden. Dit zal hieruit te verklaren zijn: dat men zich niet kan of wil inspannen om een andere geesteshouding aan te nemen dan die waaraan men gewend is.

De practisch-aesthetische studies e. a. werken van H. P. Bremmer geven genoeg aanleiding zich in alle soort kunstwerken te verdiepen, maar hoe weinigen doen dit? Waar het Bremmers doel is de kunstwerken van alle soorten en tijden te leeren kennen en begrijpen, is het ons voornemen uitsluitend werken van onzen tijd te behandelen. Dit is zeer noodzakelijk, niet slechts van aesthetisch, maar tevens van sociaal standpunt, aangezien de kunstenaar van onzen tijd geheel anders tegenover het maatschappelijke leven staat, dan de kunstenaar van vóór onzen tijd. Bijna alle vakken hebben hunne plaats in de maatschappij veroverd, waarom moet de beeldende kunst apart blijven staan? Men zegt, dat de kunst meestal haar tijd vooruit is, doch, wanneer wij de kunst in het algemeen in haar maatschappelijk verband bestudeeren, dan blijkt het, dat elke kunstuiting van haar tijd is. Hierop kom ik nog in een volgend artikel uitvoeriger terug.

Dikwijls wordt de vraag gesteld, waar de moderne beeldende kunst eigenlijk heen wil. De moderne beeldende kunst met haar uiterlijke verscheidenheid heeft in wezen een innerlijke overeenkomst, d. i.: het algemeen geestelijke in tegenstelling met het individueel geestelijke van vóór onzen tijd. Het is niet toevallig dat men in alle landen ditzelfde streven constateeren kan. Wel komt het bij het eene individu sterker dan bij het andere te voorschijn, doch dit zijn verschillen van persoonlijken aard. Voor ons is het slechts van belang, te weten, waarom het gaat. Wij moeten waken voor het onechte, en ook daarom vooral is het noodig door woorden en beelden het essentieële der nieuwe beweging bewust in ons op te nemen. Naarmate de geest op deze manier vatbaar gemaakt wordt voor de nieuwe strooming, ontwikkelt en wijzigt zich langzamerhand het onderscheidingsvermogen. De volgende vergelijkingen dienen om tot het inzicht te komen, dat een modern beeldhouwwerk als dit, ernstig werk is. Om de bezwaren te weerleggen, die telkens tegen deze uitingen inkomen n. l. dat het uit onvermogen is, dat men z. g. wanstaltige vormen gebruikt, en niet z. g. schoone (lees dag- week- e. a. bladen over Archipenko), heb ik een officieel vertegenwoordiger der schoone vormen, Prof. Schott, genomen. Zulke vertegenwoordigers heeft ieder land in overvloed.

Beschouwen wij nevensgaande beide werken dan zou men kunnen zeggen, dat afbeelding 2. ook een uiting van onzen tijd is. Dat is het ook, maar geen aesthetische. Zulk werk prikkelt uiterlijk, niet ongelijk aan goedkoope romans.

Het werkt op den beschouwer door associaties in direct verband met de natuur zonder meer, in tegenstelling met het werk er naast (afb. 1.), waar de natuur geestelijk verwerkt is. Voor zoover hier nog aan natuurvormen is vastgehouden, is dit van ondergeschikt belang, daar de hoofdzaak bij dit werk wel aesthetisch is. Het beeldend vermogen, waarom het in dit werk gaat, d. w. z. de manier waarop het plastische positief zóó en niet anders gegeven wordt, is in dit werk overheerschend. Dit is ombeelden van de realiteit in tegenstelling met het afbeelden bij Afb. 2.

Voor de moderne kunst is het geestelijk aesthetisch proces: beelden, d. w. z. van de realiteit uit met aesthetische middelen: lijn, vorm, kleur, ruimte, tot een verwerkt nieuw